

Ämnesföreningen Stadga r.f.:s och Åbo Akademis Studentkårs utlåtande för Åbo Akademis anhållan om utbildningsrätt i juridik

För tillfället garanteras studerande vid Åbo Akademi inte fortsätta juridikstudier efter avlagd rättsnotarieexamen. En rättsnotarieexamen är en mellanexamen i juridik på väg mot juris magisterexamen, och den är inte i sig arbetslivsrelevant, eftersom den kompetensen som eftersträvas inom samtliga juridiska befattningar kräver en högre universitetsexamen i juridik. Studeranden på rättsnotarielinjen vid Åbo Akademi är därmed de enda juris studerande och rättsnotarier i Finland som måste oroa sig för huruvida vi överhuvudtaget blir juris magistrar. I publikationen ”Utvärdering av högre utbildningen inom det juridiska utbildningsområdet” som det Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU/KARVI) publicerat i november 2021 framgår även det självklara: att studerande vid Åbo Akademis rättsnotarielinje ligger i underläge jämfört med andra juridikstuderande.¹

Det saknas en kontinuerlig studiestig på svenska för studerande vid Åbo Akademi som vill utbilda sig till jurister. Ifall vi efter avlagd rättsnotarieexamen vill fortsätta studera juridik på svenska, måste vi söka till Helsingfors universitets tvåspråkiga juris magister-program. Våra studerande som söker in till Helsingfors universitets tvåspråkiga juris magister-program är oroliga över mängden finskspråkiga kurser som programmet består av. Enligt Helsingfors universitets antagningssida är utbildningsspråket huvudsakligen finska och för Vasa-enhetens del ungefär lika mycket på båda språken. NCU konstaterar dock att finska och svenska inte är jämställda vid Vasa-enheten.² För att bli antagna till magisterstudier vid Helsingfors universitet måste vi ha minst vitsordet 3 i medeltal i ämnesstudierna och vitsordet 3 i rättsnotarieavhandlingen. Ett annat alternativ för våra studeranden är att söka till Åbo universitets juris magister-program, dit det krävs vitsordet 3 i avhandlingen samt goda kunskaper i finska.³ Problemet med antagningskriterierna ligger dels i att en del studerande inte nödvändigtvis uppfyller de krav som ställs för dessa kvotplatser, dels i den stress som denna osäkerhet medför. Samtidigt kan ändamålsenligheten av dylika antagningskrav ifrågasättas, speciellt de

¹ Mähönen, Jukka et al: *Oikeustieteellisen alan korkeakoulutuksen arviointi*. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus 2021. s. 96

² Mähönen, Jukka et al: *Oikeustieteellisen alan korkeakoulutuksen arviointi*. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus 2021. s. 95

³ Ovan nämnda poängkrav gäller inte för de studerande som antagits till rättsnotarie- eller juris magister-studier vid Helsingfors universitet och Åbo universitet.

antagningskraven som gäller studieprestationer (det vill säga vitsordet för rättsnotarieavhandlingen samt ämnesstudierna). För oss framstår det som oklart vem det är som gynnas av dessa antagningskriterier och vad deras ändamål är. NCU har uppmuntrat fakulteterna att effektivisera ansökningsprocessen och ta bort betygsbaserade ansökningskriterier, med undantag för språkkunskapskriterier.⁴ Även Finlands Juristförbund som borde bevaka våra studerandes intressen har i åratal varit medveten om problematiken, men trots det inte vidtagit några som helst åtgärder för att ändra på läget.

Vid Åbo Akademi bedrivs högklassig internationell forskning vars språk huvudsakligen är svenska. Avbrottet efter rättsnotarieexamen stöder helt enkelt inte studerandes tillgång till en kontinuerlig studiestig på svenska. NCU har även konstaterat att det för alla rättsnotarier ska garanteras en smidig övergång till juris magisterstudier.⁵ Om rättsnotarierna däremot kan fortsätta sina studier och utbilda sig till jurister vid Åbo Akademi, kan de tillgodogöra sig juridiskt material och juridiska förfaranden på finska under studietiden genom samarbetet mellan Åbo Akademi och Åbo universitet. Samtidigt kan de upprätthålla och bidra till en fördjupad svenskspråkig kompetens på det juridiska området i Finland genom att forska och doktorera vid Åbo Akademi. En fullskalig juristutbildning vid Åbo Akademi skulle minska våra medlemmars stressnivå och öka genomströmningen och är det enda sättet att minska pressen på studietakt och vitsord och därmed även förbättra studieprestationerna. Under diverse välmåendeundersökningar har oskälig studiepress och osäkerheten kring framtiden lyfts upp som de huvudsakliga orsakerna till att studiemotivationen och välmående bland studerandena lider. En fullskalig juristutbildning vid Åbo Akademi skulle ta bort osäkerheten kring framtiden och öka studiemotivationen, eftersom våra medlemmar då skulle tillförsäkras rättigheten att fortsätta sina studier. En fullskalig juristutbildning är även det enda sättet att trygga en fortsatt utbildning på svenska för våra medlemmar.

I den upphävda universitetslagens (645/1997) 26 § om utbildningen av personer som kan svenska ingick ett specialuppdrag för Helsingfors universitet med avseende på områden där svensk undervisning meddelas endast vid Helsingfors universitet. Inom sådana områden, juridiken inberäknad, kunde Helsingfors universitet med stöd av den upphävda bestämmelsen reservera en del av nybörjarplatserna för sökande som kan svenska. Enligt den gällande universitetslagens (558/2009)

⁴ Mähönen, Jukka et al: *Oikeustieteellisen alan korkeakoulutuksen arviointi*. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus 2021. s. 96

⁵ Mähönen, Jukka et al: *Oikeustieteellisen alan korkeakoulutuksen arviointi*. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus 2021. s. 59

12 § om utbildning av personer med kunskaper i svenska är uppdraget att svara för att ett tillräckligt antal personer med kunskaper i svenska utbildas för landets behov decentraliserat till olika universitet, däribland Åbo Akademi. Därtill har Åbo Akademi enligt universitetslagens 76 § till uppgift att särskilt tillgodose den svenskspråkiga befolkningens behov av utbildning och forskning samt i sin verksamhet beakta landets tvåspråkighet. En juristutbildning och forskarutbildning inom det juridiska området ligger i linje med det lagstadgade ansvaret.

Enligt Åbo Akademis ansökan är avsikten att erbjuda oss studerande på kandidatnivå en arbetsmarknadsrelevant utbildning på magisternivå. Antagningen till Åbo Akademi skulle ske i ungefär samma omfattning som hittills, även i fortsättningen, eftersom avsikten är att erbjuda magisterstudier för ungefär det antal studerande som redan i dagens läge antas till studier i juridik vid Åbo Akademi. Utbildningsvolymen är inte så omfattande att den skulle innebära något hot mot till exempel Helsingfors svenskspråkiga (tvåspråkiga) juristutbildning eller leda till ett överutbud på arbetsmarknaden. Åbo Akademis juristutbildning bidrar därmed till att möta ett befintligt behov, särskilt gällande svensk- och tvåspråkiga jurister. Behovet av både en svenskspråkig och en tvåspråkig juristexamen har även identifierats av NCU och NCU har yrkat på att examinas status stärks som en del av examenssystemet.⁶ Åbo Akademis satsningar för en fullskalig juristutbildning skulle bidra till NCU:s förslag genom att förstärka den svenskspråkiga juristutbildningen.

I ansökan framgår att Åbo universitet stöder tanken om en fullständig utbildningsrätt inom det juridiska utbildningsområdet vid Åbo Akademi. Åbo Akademi stöder starkt den nuvarande utbildningsstrukturen vid Helsingfors juridiska fakultet, inklusive att Vasaenhetens ställning är tryggad med tanke på framtiden. Enligt NCU är ökat samarbete mellan enheterna nödvändigt för att säkerställa tillhandahållandet av svenskspråkig och tvåspråkig utbildning och livslångt lärande. En tillräcklig produktion och tillgång till svenskspråkigt läromedel kräver också samarbete.⁷ Åbo Akademi är beredd att samarbeta med alla parter för att trygga och garantera den svenskspråkiga juridiska kompetensen i Finland, dock under förutsättning att vi är en institutionellt jämbördig part i ett sådant samarbete. Rätten till en fullskalig juris utbildning handlar därmed inte om att försämra någon annans ställning, utan snarare om att säkerställa en jämbördig ställning för alla juris studerande.

⁶ Mähönen, Jukka et al: *Oikeustieteellisen alan korkeakoulutuksen arviointi*. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus 2021. s. 99

⁷ Mähönen, Jukka et al: *Oikeustieteellisen alan korkeakoulutuksen arviointi*. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus 2021. s. 99

Det enda sättet att nu och i framtiden garantera fortsatta magisterstudier för våra medlemmar är att bevilja Åbo Akademi rätten att utbilda juris magistrar. Vid Åbo Akademi har vi redan en etablerad och fungerande svenskspråkig juridisk utbildning ända till kandidatnivå (80% av samtliga kurser för RN-examen erbjuds fullständigt på svenska vid Åbo Akademi, resten avläggs på Åbo universitet med tentamensrätt på svenska). En magisterexamensrätt för Åbo Akademi skulle medföra inte bara en garanti att på svenska utbildas till färdig jurist, utan också en möjlighet att doktorera i juridik på svenska vid Åbo Akademi. I och med att svenskspråkigt juridiskt kunnande anses vara en bristvara i Finland, skulle möjligheten att även fortsätta forska på svenska vid Åbo Akademi på lång sikt, tillsammans med Helsingfors universitet, skapa de resurser som nationellt eftersträvas. Dessa resurser innefattar svenskspråkigt expertkunnande, svenskspråkig litteratur och kompetent personal som kan undervisa samt forska i juridik på svenska. Däremot leder upprätthållandet av Helsingfors universitets monopolställning inte till samma slutresultat. Ytterligare skulle en fullskalig juristutbildning vid Åbo Akademi även svara på det växande behovet av svenskspråkig juridiskt kunnande i Åboregionen och på Åland. En juristutbildning vid Åbo Akademi skulle även ha goda förutsättningar att locka åländska studenter, som i nuläget i stor utsträckning flyttar till Sverige för att avlägga juristexamen.

Således anser vi att den mest ändamålsenliga lösningen är att bevilja Åbo Akademi en fullskalig juristutbildning. Lösningen är den enda som *de facto* och *de jure* garanterar rätten till fortsatt utbildning för våra medlemmar nu och i framtiden. Samtidigt anser vi att en svenskspråkig juristutbildning vid Åbo Akademi skulle fungera som ett efterlängtat komplement till den redan existerande tvåspråkiga utbildningen vid Helsingfors universitet. Som jämbördiga enheter kunde vi tillsammans med Helsingfors universitet tillförsäkra den svenskspråkiga befolkningen tillgång till svenskspråkig service inom rättsväsende och andra myndigheter, samtidigt som samarbete kring forskning, litteratur och undervisning genuint kunde utvecklas.

I Åbo den 19 november 2021

Styrelsen för Ämnesföreningen Stadga r.f.

Styrelsen för Åbo Akademis Studentkår

För mera information:

Emma Långström, styrelseordförande

Ämnesföreningen Stadga r.f.

+ 358 400 232 989

ordforande@stadga.fi

Joonas Karlsson, styrelseordförande

Åbo Akademis Studentkår

+358 50 401 3524

so@studentkaren.fi